

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Географічний факультет

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

підготовки **другого (магістерського)**

(назва освітнього рівня)

Луцьк – 2025

Розробник: Маковецька Л.О., доцент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат географічних наук.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Алла ПОТАПОВА

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри

Економічної та соціальної географії

протокол № 1 від 27.08. 2025 р.

Завідувач кафедри:

Тарас ПОГРЕБСЬКИЙ

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	<i>Галузь знань</i> А Освіта <i>Спеціальності</i> A4 Середня освіта <i>Предметна спеціальність</i> A 4.07 Середня освіта (Географія) <i>Магістр</i>	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 1
		Семестр 1-ий
		Лекції: 10 год.
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські): 14 год
		Лабораторні - год.
		Індивідуальні - год.
		Самостійна робота : 88 год
Консультації: 8 год		
Форма контролю: залік		
Мова навчання Українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Маковецька Лариса Олексіївна

Науковий ступінь *Кандидат географічних наук*

Вчене звання *доцент*

Посада *доцент*

Контактна інформація (м. т. 0953223654, makovetska.larisa@vnu.edu.ua)

Дні занять (<https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація курсу.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Регіональна економіка» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти магістерського рівня.

Метою викладання освітнього компоненту «Регіональна економіка» є здобуття знань для – розуміння теоретичних основ та виконання прикладних завдань соціально-економічного аналізу регіону і територіального розвитку; обґрунтування й вирішення територіальних завдань господарського розвитку у процесі виробництва, обміну та споживання; розуміння та надання практичних пропозицій щодо вирішення проблем соціальних і виробничих галузей; визначення і застосування традиційних та сучасних методів регіональних досліджень; актуалізації сучасних проблем регіонального розвитку і державної регіональної політики; аналізу світового досвіду регіональних досліджень та регіонального розвитку.

«Регіональна економіка» є невід'ємною складовою ґрунтового освоєння та здобуття економ-географічних знань і вмінь відповідно краєзнавчого принципу навчання.

У процесі освоєння навчального матеріалу здобувачі освіти мають сформувати всебічне, просторове сприйняття регіону та регіонального розвитку з позицій зростання ролі людського чинника в усіх сферах суспільного виробництва, освоїти особливості дослідження інтегрального потенціалу території і його комплексного використання у формуванні продуктивних сил з врахуванням досягнень науково-технічного прогресу і вирішення економічних, управлінських та інших проблем та завдань сталого розвитку у сучасний період.

Методика вивчення передбачає розгляд теоретичних питань у взаємозв'язку з категоріями економічної теорії, економічної та соціальної географії, соціології та менеджменту.

Предметом вивчення навчального курсу є: регіон; економічні зв'язки між регіонами різних таксономічних рівнів; різного роду проблеми територій щодо розміщення продуктивних сил; територіальні аспекти соціально-економічного життя, у тому числі місцевих фінансів, інвестиційного процесу, трудової діяльності, рівня життя; удосконалення механізмів і методів управління і регулювання господарською діяльністю.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання освітнього компонента є розкриття суті, ролі, основних цілей, методів та теоретико-методичних основ формування продуктивних сил регіону та соціально-економічних процесів територій різних таксономічних рівнів, зокрема і рівня національної економіки; надання студентам теоретичних знань та практичних навичок з методики проведення аналізу регіонального розвитку.

Завданнями є забезпечення здобувачів освіти знаннями та навичками стосовно:

- сутності, мети і завдань освітнього компонента «Регіональна економіка»;
- теоретичних основ та методології оцінки й аналізу економіки регіону, зокрема продуктивних сил та виробничих відносин;
- процедури та напрямів здійснення моніторингу регіональних ситуацій та регіональних проблем;
- інституційного та правового забезпечення регіонального розвитку;
- оцінки та аналізу інтегрального потенціалу та рівня соціально-економічного розвитку регіону;
- особливостей здійснення аналізу інвестиційної привабливості та інвестиційних процесів в регіоні та фінансового забезпечення регіонального розвитку;
- здійснення практичних розрахунків щодо оцінки й аналізу демографічної ситуації та ринку праці, рівня життя та розвитку соціальної інфраструктури, екологічної ситуації в регіоні;
- існуючих підходів, з врахуванням зарубіжного досвіду, щодо оцінки й аналізу людського розвитку на регіональному рівні.

3. SOFT SKILLS

Вивченням освітнього компонента Регіональна економіка майбутніми вчителями географії збагачуються предметні знання та розвиваються важливі **soft skills**, які є ключовими в сучасній освіті зокрема:

Аналітичне мислення

- Вчителі вчаться аналізувати економічні процеси в регіонах, порівнювати статистику, виявляти закономірності.
- Дозволяє краще пояснювати учням складні теми через логіку та приклади.

Системне бачення

- Розуміння взаємозв'язків між економікою, географією, політикою та екологією формує здатність бачити «велику картину».
- Вчитель стає провідником у міждисциплінарному мисленні.

Комунікація та аргументація

- Обговорення регіональних проблем, дискусії про розвиток територій – дає можливість переконувати, вести діалог, ставити запитання.

Кооперація та командна робота

- Робота над кейсами, проектами, картами економічного розвитку регіону сприяє навичкам співпраці – як між учнями, так і між колегами.

Критичне мислення

- Оцінка джерел інформації, аналіз політик регіонального розвитку, виявлення фейків – усе це тренує здатність мислити незалежно та обґрунтовано.

Лідерство та ініціативність

- Вчителі можуть брати на себе роль фасилітаторів регіональних проєктів, ініціювати дослідження, вести здобувачів освіти до глибшого розуміння реальій.

Цифрова грамотність

- Робота з картографічними сервісами, статистичними базами, презентаціями – це розвиток навичок роботи з цифровими інструментами.

Креативність

- Пошук нестандартних рішень для регіональних проблем, створення інтерактивних занять, ігор, симуляцій – усе це стимулює творче мислення.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи науки						
Тема 1. Теоретичні основи регіональної економіки	12	2		10		ДС 5
Тема 2. Розміщення продуктивних сил – основа соціально-економічних процесів регіону	14		2	10	2	ДС 5
Тема 3. Інтегральний потенціал регіональної економіки	14	2	2	10		ДС 5
Тема 4. Конкурентоспроможність та інвестиційна діяльність регіону у сучасний період	12		2	10		ДС 5
Тема 5. Стратегія збалансованого розвитку регіону	16	2	2	10	2	ДС 5
Тема 6. Глобалізація та регіоналізація як закономірності розвитку сучасної регіональної економіки	16	2	2	10	2	ДС 5
Разом за модулем 1	84	8	10	60	6	30
Змістовий модуль 2. Міжгалузеві комплекси регіонів України						

Тема 7. Міжгалузеві комплекси України, особливості структури і трансформації в сучасних умовах господарювання	18		2	14	2	ДС, Т 20
Тема 8. Регіональна політика та економіка природокористування	18	2	2	14		ДС, Т 10
Разом за модулем 2	36	2	4	28	2	30
Види підсумкових робіт (за потреби)						Бал
Контрольна робота Т						40
Інше (вказати)						
Всього годин/ Балів	120	10	14	88	8	100

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Кожна з визначених тем містить питання для додаткового, самостійного опрацювання. Питання самостійної роботи оголошуються викладачем як на лекціях, так і під час проведення практичних занять. Загалом, основне коло самостійної роботи здобувача освіти буде стосуватись наступного кола питань:

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

1. Зміст неокласичних теорій регіонального розвитку.
2. Основні положення теорій кумулятивного зростання та розвитку.
3. Суть експертної діагностики регіонального розвитку.

ПРОДУКТИВНІ СИЛИ ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

4. Джерела статистичної інформації, що використовуються для оцінки та аналізу території в регіональній економіці.
5. Основні проблеми статистичного забезпечення оцінки регіонального розвитку.
6. Система національного рахівництва
7. Основні показники розвитку регіону.

ОЦІНКА ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

8. Економічна оцінка земельних ресурсів.
9. Економічна оцінка земель сільськогосподарського призначення
10. Особливості економічної оцінки міської території.
11. Особливості економічної оцінки лісових ресурсів та їх використання.
12. Особливості економічної оцінки водних ресурсів та їх використання.

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА СТРАТЕГІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

12. Зміст поняття «типологізація проблемних територій».
13. Критерії визначення диспропорцій розвитку регіону.
14. Показники регіональних диспропорцій в національній економіці України.
15. Поняття «територія зі спеціальним статусом».
16. Економічна безпека регіону: показники.
17. Базові нормативні документи з питань управління регіональним розвитком.
18. Напрями подальшого удосконалення нормативно-правової бази з питань управління регіональним розвитком.

19. Компетенції Верховної Ради України в питаннях регулювання регіонального розвитку?
20. Компетенції Кабінету Міністрів України в питаннях регулювання регіонального розвитку?
21. Компетенції Міністерства економічного розвитку та торгівлі в питаннях регулювання регіонального розвитку?
22. Компетенції Мінрегіону України в питаннях регулювання регіонального розвитку?
23. Угоди щодо регіонального розвитку.
24. Агентства регіонального розвитку у забезпеченні розвитку окремих територій.
25. Історичні підходи оцінки рівня соціально-економічного розвитку регіону.
26. Синхронний підхід оцінки рівня соціально-економічного розвитку регіону.
27. Прогностичний підхід оцінки рівня соціально-економічного розвитку регіону.
28. Зміст поняття «динамічні якості регіону».
29. Зміст показників рівня галузевої диверсифікації та концентрації в регіоні.
30. Суть методу апіорного ранжування.
31. Суть методу факторного аналізу.
32. Регіональний інвестиційний менеджмент.
33. Роль органів державної влади щодо стимулювання інвестиційної діяльності в регіоні.
34. Аналіз основних показників регіональних інвестиційних програм.
35. Показники оцінки ефективності інвестицій.
36. Роль місцевих бюджетів у фінансовому забезпеченні регіонального розвитку.
37. Поняття фінансової автономії.
38. Неформальний сектор економіки.
39. Оцінка рівня зайнятості в неформальному секторі економіки.
40. Матеріальний добробут населення.
41. Зміст поняття «тіньові доходи населення».
42. Як оцінюється майнове розшарування населення?

ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В РЕГІОНІ

43. Оцінка ефективності використання водних, лісових ресурсів в регіоні?
44. Як оцінити ступінь забрудненості атмосферного повітря в регіоні?
45. Які види робіт включають в себе природоохоронні заходи?

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань магістрів з освітнього компонента «Регіональна економіка» здійснюється на основі результатів поточної роботи. Об'єктом оцінювання є програмний матеріал засвоєння якого відповідно перевіряється під час поточного контролю, або на заліку.

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу з дисципліни – 100 балів. За поточну успішність студент може отримати максимум 60 балів, за виконання підсумкових завдань (підсумкова контрольна робота за 2 Тематичними модулями у тестовій формі) – 40 балів.

Теми практичних занять сформовані із поєднання усних запитань для обговорення і практичних завдань (розрахунково-аналітичні завдання, складання картосхем, таблиць і т. д.) – оцінюються у 6 балів кожне. Практичні навички можуть бути оцінені, якщо виконані всі завдання, оформлено роботу, написані висновки.

Самостійна робота оцінюється під час усних відповідей магістрантів, семінарських занять і доповнює загальне оцінювання (до 5 балів).

Підсумкова контрольна робота(КР)

Під час виконання контрольної роботи оцінюванню підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набув здобувач освіти після опанування тем 2 містових модулів.

Контрольна робота проводиться у формі тестових завдань 2 рівнів складності та оцінюється у 40 балів, зокрема: 1 рівень – сформований із 10 завдань (по 1 балу за кожне завдання (10 балів)), 2 рівень – 15 завдань по 2 бали (30 балів).

При оцінюванні усіх видів діяльності застосовуються такі критерії (академічна доброчесність):

Рівень знань, умінь, навичок	Критерії
6 балів (семінарське заняття)	Якщо магістрант всебічно, безпомилково і в логічній послідовності вільно розкрив теоретичне питання; самостійно і правильно виконав практичне завдання та продемонстрував знання методики його розв'язання.
5 бали (семінарське заняття)	Правильно, але недостатньо повно студент відповів на теоретичне питання, або розкрив всі аспекти поставленого питання, але припустився несуттєвих помилок; володіє знаннями методики розв'язання практичного завдання, припускається несуттєвих помилок.
3-4 бали (семінарське заняття)	Якщо магістр дав неповну відповідь на теоретичне питання або розкрив не всі аспекти поставленого питання, припустився помилок. В цілому володіє програмним матеріалом та методикою розв'язання практичного завдання, хоча є помилки.
2 бали (семінарське заняття)	Виставляється магістру, який не розкрив вузлових елементів теоретичного завдання; не володіє методикою розв'язання практичного завдання або який відмовився відповідати на питання, поставлене викладачем.

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

У разі відсутності здобувача освіти на семінарських заняттях з об'єктивних причин, він має право виконати завдання, передбачені планом семінарських занять, і одержати відповідні оцінки. Відпрацювання пропущених занять має відбутися до останнього семінарського (практичного) заняття під час індивідуально-консультативної роботи викладача.

Неформальна освіта при викладанні ОК

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки»

(https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_Viznannya_rezultativ_VNU_im._L.U._red.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

У межах навчального року Університет може визнати результати навчання, набуті в неформальній та/або інформальній освіті, в обсязі не більше як 10 % загального обсягу кредитів, передбачених ОП. На магістерському рівні – не більше ніж 5 кредитів.

Можливість отримати додаткові(бонусні) бали

Здобувачі освіти, які активно займаються науковою роботою, беруть участь в конкурсах студентських наукових робіт можуть отримати додаткові бали:

– За участь у наукових конференціях із написанням тез (доповіді) *10 балів* (одноосібна публікація), *5 балів* (у співавторстві). Викладач ОК є науковим керівником публікації. Тема публікації дотична до тем змістовних модулів.

– Написання наукової статті у фаховому виданні категорії «Б» 40 балів. За згоди здобувача освіти визначені бали можуть замінити тестову контрольну роботу (також оцінюється у 40 балів). Тема публікації дотична до тем змістовних модулів.

– Участь у першому (університетському) етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт 40 балів. Тема наукової роботи дотична до тем змістовних модулів.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за результатами поточної успішності в межах 100 балів. Якщо визначений результат становить не менше 60 балів – він може бути зарахований як підсумкова оцінка з освітнього компонента (за згодою здобувача освіти). У іншому випадку, або за бажанням студента, щоб підвищити рейтинг складається залік. При цьому бали, набрані за результатами поточної роботи анулюються. Здобувач освіти заново здає залік і формує бальну оцінку (в межах 100). Таке складання заліку вважається другою перездачею.

Залік з «Регіональної економіки» проводиться у форматі виконання тестових завдань трьох рівнів складності: перший рівень тестових завдань оцінюється у 10 балів (10 тестів по 1 бали), другий рівень завдань - 30 балів (15 тестів по 2 бали), третій рівень складності (план-схема) – 60 балів.

Розроблений пакет тестів містить завдання з різних розділів освітнього компоненту, що відповідає програмним вимогам, характеризується професійним спрямуванням та комплексністю завдань.

Максимальна кількість балів, які може набрати студент на заліку – 100 балів. Явка здобувача освіти на залік є обов'язковою.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 - 74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Бутко П. М. Регіональна економіка в модернізаційному форматі; підручник. К.: Центр учбової літератури. 2021. 432 с.

2. Гусєва О. Ю., Воскобоева О. В., Ромащенко О. С. Регіональна економіка: навчальний осібник. К. Державний університет телекомунікацій. К. 2020. 215 с.

3. Завадських Г.М. Регіональна економіка. Електронний посібник. URL:https://elib.tsatu.edu.ua/dep/feb/ptbd_2/page1.html.

4. Музиченко-Козловська О. В. Соціально-економічний розвиток регіону: таблична і графічна візуалізація: посібник. Видавництво Omni Scriptum S.R.L., 2024. 228 с.

5. Маковецька Л. О. Регіональна економіка: навчально-методичні рекомендації для проведення практичних та семінарських занять з освітнього компоненту [навч-метод. видання]. 2023. 124 с. веб-сайт. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22495> (Протокол № 8 від 26 квітня 2023 р.).

ІНТЕРНЕТ – САЙТИ

1. Бібліотека—<http://www.library.com.ua/>
2. Сервер Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua/>
3. Ліга Бізнес Інформ: www.liga.net/
4. Нормативні акти України: [www. nau.kiev.ua/](http://www.nau.kiev.ua/)
5. Українське право: [www. ukr.pravo.com/](http://www.ukr.pravo.com/)